



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีความสุขตามสมควรได้ ปัจจุบันสังคมมีความเจริญก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ยังมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นเท่าไรก็ยังมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเท่านั้น การที่บุคคลแต่ละคนจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดีและมีความสุขนั้น ต้องใช้ความสามารถ ความคิด ความเข้าใจ การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล และใช้ความรู้ ความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ เป็นอันมาก (สุวัฒน์ มุทเมธา 2523 : 2) และการที่แต่ละคนจะสามารถตัดสินใจกระทำสิ่งใดลงไปนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ความรู้สึก ความเข้าใจ และหลักการที่แต่ละคนยึดถือ ความผิดพลาดและความล้มเหลวมักจะเกิดขึ้นเพราะผู้ปฏิบัติขาดข้อมูลพื้นฐานสำคัญ ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการฝึกหัดอบรมนักเรียนให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ ดังนั้นครูจึงต้องควรฝึกนิสัยและฝึกทักษะการแสวงหาความรู้เพื่อเป็นการเตรียมตัวขั้นแรกของการศึกษาให้แก่นักเรียน (สมน อมรวิวัฒน์ 2528 : 94) การที่ผู้เรียนจะมีทักษะการแสวงหาความรู้ได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการเรียนรู้และการฝึกฝนจนสามารถเกิดความชำนาญ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้ดังกล่าวได้แก่ การจัดกิจกรรมให้นักเรียน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ 2521 : 2) ซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2531 (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 2) ที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เกิดผลแก่ผู้เรียน 30 ประการ และจุดมุ่งหมายข้อหนึ่งใน 30 ประการนี้คือ การทำให้ผู้เรียนมีนิสัยและรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจึง เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยที่ครู เป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำ

ทักษะการแสวงหาความรู้ เป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่งของการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ครูควรปลูกฝังให้เกิดกับผู้เรียน นอกจากนี้แล้วยังมีทักษะอื่น ๆ ที่สำคัญ คือ ทักษะทางสังคม ทักษะในการใช้คำศัพท์ที่สำคัญ ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม และทักษะการตั้งคำถาม จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องจัดกิจกรรมฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะดังกล่าว ซึ่งแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 2) ได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1] กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมทบทวนความรู้เดิม ได้รับความสนใจของผู้เรียนสู่การเรียนรู้ในบทใหม่

2] กิจกรรมหลัก เป็นกิจกรรมที่จัดไว้เพื่อสนองจุดประสงค์ของแผนการสอนแต่ละแผนโดยตรง

3] กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมสรุปเรียนและฝึกฝนเพิ่มพูนทักษะแก่ผู้เรียน ทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมกลุ่มประสบการณ์อื่นที่นำมาบูรณาการด้วย

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ของกระบวนการเรียนการสอน ดังที่ สุมน อมรวิวัฒน์ (2526 : 4-5) กล่าวว่า "กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีนั้น ควรฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้และวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองให้แก่ นักเรียน" ผกา สัตยธรรม (2524 : 18) ยังได้กล่าวอีกว่า "ในการจัดการเรียนการสอนของครูนั้น สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ กิจกรรม การจัดกิจกรรมที่จะทำให้เกิดการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยที่ผู้สอนก็มีความพอใจ มีความสนุกสนานต่อการสอน ขณะเดียวกันผู้เรียนก็เกิดความสนใจ เกิดความอยากรู้อยากลอง มีความรู้สึกว่าเป็นชั่วโมงที่มีความสนุกสนาน ถ้าทำได้ เช่นนั้นก็ถือว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

ปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรเท่าที่ควร ดังการวิจัยของ ดวงคำ ธวัชคำ (2524 : 18) ผลปรากฏว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนคือ ครูเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพทางด้านคุณลักษณะ และทัศนคติเพียงพอ แต่ยอมรับว่าสมรรถภาพด้านความรู้และทักษะยังไม่เพียงพอที่จะสอนตามหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนให้เกิดลักษณะนิสัยที่ดีในตัวเด็ก และการวิจัยของสงบ พงศ์อารยะ และคณะ (2526 : 18) ผลปรากฏว่าการสอนของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 5 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ แต่ยังมีเนื้อหามากกว่าการให้นักเรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และขาดการเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ให้แก่ นักเรียน นอกจากนั้นการวิจัยของลวีวรรณ แก้วโสฬส (2528 : 179-180) ผลปรากฏว่าวิธีการจัดกิจกรรมการค้นคว้าและรายงาน ครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรมโดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วให้บัตรงานให้นักเรียนค้นคว้าตามหัวข้อที่กำหนดโดยบอกแหล่งค้นคว้า หรือจัดหาสื่อการเรียนการสอนแล้ว ให้นักเรียนรายงาน บางครั้งอาจให้รายงานหน้าชั้นด้วย

จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า การจัดกิจกรรมให้นักเรียนค้นคว้าหา รายงานนักเรียน จำเป็นต้องใช้ทักษะการแสวงหาความรู้เป็นพื้นฐาน เพราะการที่นักเรียนจะค้นคว้าหาข้อมูลได้นั้นนักเรียนจะต้องรู้จักแหล่งวิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยการอ่าน การจดบันทึกเรียบเรียงประเด็นที่สำคัญ แล้วจึงนำมาเขียนรายงานเพื่อเสนอหน้าชั้นเรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างกิจกรรมฝึกทักษะการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาทดลองสอนแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาทักษะการรวบรวมข้อมูลและทักษะการเขียนรายงาน ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าทักษะการรวบรวมข้อมูลจะช่วยให้นักเรียนสามารถแสวงหาแหล่งข้อมูลและรวบรวมข้อมูลได้ถูกต้อง รวดเร็ว สำหรับทักษะการเขียนรายงานเป็นทักษะที่ต้องอาศัยความสามารถและการฝึกฝนของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะทางด้านภาษาและการใช้ภาษาสื่อความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ การเขียนจึงมีทั้ง เป็นแบบแผนและแบบเฉพาะของผู้เขียนด้วย ทักษะการเขียนรายงานจะช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้ภาษาเสนอความคิดด้วยสำนวนของตนเองอย่างมีเหตุผล ซึ่งในแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ระบุถึงกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานไว้หลายวิธีการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำกิจกรรมการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานดังกล่าวมาสอนให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเปรียบเทียบทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานของหน่วยการเรียนรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับที่เรียนโดยใช้กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูล และการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวแผนการสอนของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

การที่ผู้วิจัยทดลองใช้กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพราะผู้วิจัยเห็นว่า เป็นระดับชั้นที่มีทักษะพื้นฐานและมีความพร้อมในด้านกระบวนการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ มากเพียงพอ ได้แก่ การอ่าน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การเลือกประเด็นที่สำคัญ และการสรุปข้อมูล นอกจากนั้นกิจกรรมในแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตยังได้ระบุให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ค้นคว้าหา รายงาน

มากกว่าระดับชั้นอื่น ๆ โดยผู้วิจัยเลือกสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดวิเศษการ เขตบางกอกน้อย สังกัดกรุงเทพมหานคร เพราะเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลชมเชยจากการประกวดห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประเภทโรงเรียนขนาดกลาง เมื่อปี พ.ศ.2529 (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร: 2529) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมสำหรับการใช้ห้องสมุดโรงเรียน เพื่อทดลองสอนโดยใช้กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงาน สำหรับเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ผู้วิจัยทดลองสอนในโรงเรียนนี้คือ เรื่อง "อวกาศ" ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ต้องค้นคว้าหาข้อมูล เนื่องจากเนื้อหาดังกล่าวมีการค้นพบข้อเท็จจริงใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้ การฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานยังมีความสำคัญและมีประโยชน์กับนักเรียนหลายประการดังที่ ชลธิรา กลัดอยู่ และคณะ (2517 : 292 อ้างจากนิพนธ์ อินสิน 2521 : 7) กล่าวว่า การฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานให้แก่นักเรียนในระดับประถมศึกษา มีคุณค่าและเป็นผลดีแก่นักเรียนหลายประการดังนี้

1. ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้รักการอ่าน รักการค้นคว้ามากขึ้น เพราะในการรวบรวมข้อมูล จำเป็นต้องอ่านหนังสือ ต้องค้นคว้าเรื่องราวจากหนังสือต่าง ๆ
2. ฝึกให้นักเรียนได้รับความรู้กว้างขวางมากขึ้น เมื่อได้อ่านหนังสือมากก็จะทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือไปจากการศึกษาภายในห้องเรียน
3. ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่รู้จักเหตุผล เพราะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงาน จำเป็นต้องใช้เหตุผล จำเป็นต้องอ้างอิงหลักฐานที่มาของข้อมูลต่าง ๆ
4. ฝึกให้นักเรียน มีความคิดอย่างมีระเบียบแบบแผนในการที่จะเรียบเรียงข้อมูล และความคิดของตนเอง
5. ฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้ภาษาเขียนที่เป็นทางการ
6. ฝึกให้นักเรียนมีนิสัยที่ดีในการทำงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดลองสอนหน่วยการเรียนรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตโดยใช้กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานของหน่วยการเรียนรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช่กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามหลักการและขั้นตอนการค้นคว้าทำรายงาน กับที่เรียนโดยใช่กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

สมมุติฐานของการวิจัย

เมื่อทดลองสอนหน่วยการเรียนรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักการและขั้นตอนการค้นคว้าทำรายงาน แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว นักเรียนมีทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานสูงกว่าก่อนทดลองสอน และสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช่กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูล และการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวแผนการสอน ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทดลองสอนับตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531 ของโรงเรียนวัดพิเศษการ เขตบางกอกน้อย สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 25 คน รวมเป็นนักเรียนทั้งหมด 50 คน โดยใช่แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง "อวกาศ" ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 8 แผน อันมีเนื้อหาประกอบด้วย ประวัติการเดินทางสู่อวกาศ ผลที่ได้จากการสำรวจดวงจันทร์และห้วงอวกาศ และโครงการเดินทางสู่อวกาศเพื่อค้นคว้าระบขจักรวาล สำหรับสอนนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง

หรือส่งมาที่ สถาบันวิจัยการ
บุคลากรกรมมหาวิทยาลัย

โดยใช้กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักการ และขั้นตอนการค้นคว้าทำรายงาน 16 กิจกรรม และสำหรับสอนกลุ่มควบคุม โดยใช้กิจกรรมฝึก ทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวแผนการสอนของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 12 กิจกรรม เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ รวมเวลาทั้งหมด 64 คาบ โดยแต่ละกลุ่มเรียนสัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 8 คาบ (คาบละ 20 นาที)

2. ผู้วิจัยให้คะแนนทักษะการรวบรวมข้อมูล และการเขียนรายงานแก่นักเรียนกลุ่ม ควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบตรวจสอบผลงานการรวบรวม ข้อมูล และการเขียนรายงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยและทฤษฎีต่าง ๆ

3. ผู้วิจัยมุ่งประเมินทักษะการรวบรวมข้อมูล และการเขียนรายงานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรเท่านั้น

ข้อคกลง เบื้องต้น

1. กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยนำมาใช้ ทดลองนั้นเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร งานวิจัย ทฤษฎี และ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักการ และขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลและการเขียน รายงาน โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ผู้วิจัยถือว่า เป็นกิจกรรมที่สามารถ นำมาใช้ฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้

2. ทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานเป็นสิ่งที่วัดได้ด้วยแบบสังเกต พฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล กับแบบตรวจสอบผลงานการรวบรวมข้อมูล และการเขียน รายงานของนักเรียนตามที่ผู้วิจัยมอบหมายให้

ค่านิยมศัพท์เฉพาะ

ทักษะการรวบรวมข้อมูล หมายถึง ความสามารถในการค้นหาแหล่งข้อมูลและใช้แหล่งข้อมูลในการค้นคว้าหาข้อมูลโดยการอ่านการจดบันทึกและ เขียนแหล่งอ้างอิงอย่างมีระเบียบ

ทักษะการเขียนรายงาน หมายถึง ความสามารถในการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามโครงเรื่อง การใช้ภาษาเรียบเรียงข้อมูลเป็นเนื้อหาของรายงานตามลำดับโครงเรื่อง และเขียนส่วนประกอบต่าง ๆ ของรายงาน ได้แก่ คำนำ บรรณานุกรม สารบัญ และปกหน้าของรายงาน

ทักษะการตรวจแหล่งข้อมูล หมายถึง ความสามารถในการหาแหล่งที่จะให้ข้อมูลตรงตามหัวข้อเรื่องของรายงาน เช่น ห้องสมุด บุคคลต่าง ๆ

ทักษะการใช้แหล่งข้อมูล หมายถึง ความสามารถในการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งหาข้อมูล ได้แก่ การใช้บัตรรายการ วรรณกรรมสาร บรรณานุกรม และหนังสืออ้างอิง

ทักษะการอ่านเพื่อรวบรวมข้อมูล หมายถึง ความสามารถในการอ่านและสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านไปแล้ว

ทักษะการจดบันทึกและเขียนแหล่งอ้างอิง หมายถึง ความสามารถในการอ่านข้อมูลแล้วเขียนสรุปใจความสำคัญหรือคัดลอกข้อความของข้อมูลลงในบัตรบันทึกขนาด 4x6 นิ้ว พร้อมทั้งเขียนแหล่งอ้างอิงหรือที่มาของข้อมูลโดยเรียงลำดับขั้นตอนของข้อความและใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ถูกต้อง

ทักษะในการใช้ภาษาในการเขียนรายงาน หมายถึง ความสามารถในการใช้คำและเขียนรูปประโยคที่เป็นข้อความการเสนอรายงานทางวิชาการอย่างถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย

ทักษะการเขียนเนื้อหาของรายงาน หมายถึง ความสามารถในการจัดหมวดหมู่ของบัตรบันทึกข้อมูลตามลำดับโครงเรื่อง แล้วนำข้อมูลในบัตรบันทึก มาเรียบเรียงเขียนเป็นเนื้อหาตามลำดับ ตอนนำ ตอนเนื้อหาเรื่อง และตอนสรุป โดยตีภาพประกอบอย่างมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของรายงาน

ทักษะการเขียนส่วนประกอบต่าง ๆ ของรายงาน หมายถึง ความสามารถ และในการเขียนคำนำ บรรณานุกรม สารบัญและปกหน้าของรายงาน

คำนำ หมายถึง ส่วนประกอบของรายงานที่อยู่ต่อจากปกหน้าของรายงาน เป็นส่วนที่ผู้ทำรายงานเขียนถึงจุดมุ่งหมาย ขอบเขตของเนื้อหาในรายงาน และกล่าวขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือในการทำรายงาน พร้อมทั้งเขียนชื่อผู้ทำรายงานไว้ได้ข้อความ

บรรณานุกรม หมายถึง ส่วนประกอบของรายงานที่อยู่ท้ายสุดของรายงานหรือต่อจากเนื้อหาของรายงาน เป็นส่วนที่ผู้ทำรายงานเขียนแหล่งอ้างอิงของข้อมูลที่มาประกอบการค้นคว้าทำรายงาน โดยเขียนเรียงลำดับรายชื่อผู้แต่งหนังสือ ตามลำดับตัวอักษร ก - ฮ

สารบัญ หมายถึง ส่วนประกอบของรายงานที่อยู่ต่อจากหน้าคำนำ เป็นส่วนที่ผู้ทำรายงานเขียนแสดง เลขหน้าของบทหรือเรื่องต่าง ๆ ในรูปเล่มของรายงานทั้งหมด

รายการตารางประกอบ หมายถึง ส่วนประกอบของสารบัญที่อยู่ต่อจากหน้าสารบัญ เป็นส่วนที่ผู้ทำรายงานเขียนแสดงชื่อของตาราง เลขหน้าของตารางทั้งหมดที่ปรากฏในเนื้อหาของรายงาน

รายการภาพประกอบ หมายถึง ส่วนประกอบของสารบัญที่อยู่ต่อจากหน้ารายการตารางประกอบ เป็นส่วนที่ผู้ทำรายงานเขียนแสดงชื่อของภาพประกอบ เลขหน้าของภาพประกอบทั้งหมดที่ปรากฏในเนื้อหาของรายงาน

ปกหน้าของรายงาน หมายถึง ส่วนประกอบของรายงานที่อยู่หน้าสุดของรายงาน เป็นส่วนที่ผู้ทำรายงานเขียนข้อความต่าง ๆ ไว้อย่างมีแบบแผน ได้แก่ หัวข้อของรายงาน ชื่อผู้ทำรายงาน ชื่อผู้สอนที่มอบหมายให้ทำรายงาน ชื่อวิชาที่เรียน ระดับชั้น ภาคการศึกษา และปีการศึกษา

รายงาน หมายถึง รูปเล่มของการเขียนเสนอข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าทำรายงาน ประกอบด้วย ปกหน้าของรายงาน คำนำ สารบัญ รายการตารางประกอบ รายการภาพประกอบ เนื้อเรื่อง บรรณานุกรม และปกหลังของรายงาน

กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับสอบกลุ่มทดลอง หมายถึง กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักการและขั้นตอนการค้นคว้าทำรายงาน มีทั้งหมด 16 กิจกรรม

กิจกรรมฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยใช้สอนกลุ่มควบคุม หมายถึง กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวแผนการสอนภาษาไทย และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีทั้งหมด 12 กิจกรรม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง ประสบการณ์กลุ่มหนึ่งที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อการดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี เป็นเนื้อหาที่กำหนดให้เรียนในชั้นประถมศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในการวิจัยนี้ หมายถึง เนื้อหาเรื่องอวกาศ ซึ่งประกอบด้วย ประวัติการเดินทางสู่อวกาศ ผลที่ได้จากการสำรวจดวงจันทร์ และห้วง "อวกาศ" และ โครงการเดินทางสู่อวกาศ เพื่อค้นคว้าระบบจักรวาล

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคปลายปีการศึกษา 2531 โรงเรียนวัดวิเศษการ เขตบางกอกน้อย สังกัด กรุงเทพมหานคร

แผนการสอน หมายถึง แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 7 เรื่อง "อวกาศ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้น และผู้วิจัยได้นำมาจัดแบ่งเนื้อหา สร้างเป็นแผนการสอนย่อยสำหรับสอนกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำนวน 8 แผน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบผลการทดลองสอนโดยใช้กิจกรรม ฝึกทักษะ การรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กับการใช้กิจกรรมการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงานตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
2. ทราบแนวทางการนำกิจกรรมต่าง ๆ มาใช้ฝึกทักษะการรวบรวมข้อมูลและการเขียนรายงาน
3. เป็นแนวทางให้นักวิชาการ ครู คิดสร้างกิจกรรมฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ และทักษะอื่น ๆ ให้กับนักเรียน
4. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับทักษะการแสวงหาความรู้ที่กว้างยิ่งขึ้น